

Belangrijke informatie

Dit voorbeeldexamen bestaat uit 18 vragen.

Let op, bij dit voorbeeldexamen hoort een bijlage.

Het aantal te behalen punten in dit voorbeeldexamen is 69.
Bij elke vraag staat aangegeven hoeveel punten er behaald kunnen worden.

De beschikbare examentijd is 120 minuten.

De toegestane hulpmiddelen bij dit examen zijn:

- woordenboek
- rekenmachine

Doel voorbeeldexamen

Uitgangspunt van dit voorbeeldexamen is het examenprogramma. Hierin staan alle eind- en toetstermen beschreven die in het examen kunnen voorkomen. Het voorbeeldexamen is een afspiegeling van het examenprogramma. Onderwerpen in het voorbeeldexamen en het echte examen kunnen daarom van elkaar verschillen.

Dit voorbeeldexamen helpt in de voorbereiding op het examen en kan gebruikt worden om inzicht te krijgen in:

- het niveau van het examen;
- de vraagvormen die je kunt verwachten;
- de schrijfwijze en opbouw van de opgaven;
- de beoordeling, bijvoorbeeld hoe punten worden toegekend bij verschillende soorten vragen.

Een voldoende op dit voorbeeldexamen is geen garantie voor een voldoende resultaat op het echte examen.

Gebruik voorbeeldexamen

Het bekijken, downloaden en printen van dit voorbeeldexamen en correctiemodel is uitsluitend toegestaan voor eigen, niet-commercieel gebruik. Niets uit dit voorbeeldexamen en correctiemodel mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt, zonder schriftelijke toestemming van de Associatie voor Examinering.

Antwoordsjablonen voor opgaven met journaalposten

In het echte examen zullen bij de opgaven waar gevraagd wordt om journaalposten te maken uitgebreide tabellen met meer dan voldoende regels te vinden zijn waar de kandidaat zijn/haar antwoord kan geven. Deze zijn te vinden op onze [website](#) en zien er zo uit:

Rekeningnummer	Subadministratie	Debet	Credit

In dit voorbeeldexamen is ervoor gekozen om bovenstaande tabellen achterwege te laten vanwege de leesbaarheid. De kolom 'subnummer' wordt alleen gebruikt in opgave 5.

Vraag 1 4 punten

Jaarsma bv handelt in betonmortel. De betonmortel wordt geadmistreerd tegen een vaste verrekenprijs van € 2,45 per zak van 25 kg.

De vaste verrekenprijs is als volgt opgebouwd:

Verwachte inkoopprijs	€	2,10
Verwachte directe inkoopkosten	€	0,20
Opslag indirecte inkoopkosten	€	0,10
Opslag magazijnkosten	€	0,05
Vaste verrekenprijs	€	2,45

De ontvangst van de goederen en de ontvangst van de facturen worden afzonderlijk van elkaar geboekt. De opslagen en het prijsverschil worden geboekt bij de ontvangst van de zakken mortel in het magazijn.

Op 1 augustus ontvangt Jaarsma bv 4.000 zakken betonmortel van 25 kg. in het magazijn. Op 7 augustus ontvangt Jaarsma bv de factuur voor de levering van de 4.000 zakken betonmortel van 25 kg tegen een inkoopprijs van € 2,50 per zak exclusief 21% omzetbelasting.

Journaliseer de ontvangst van de 4.000 zakken betonmortel in het magazijn.

Vraag 2 4 punten

Dijkstra bv verkoopt het product Waka en administreert de voorraad Waka tegen de consumentenprijs van € 75.

De kostprijs van het product Waka bestaat uit de inkoopprijs verhoogd met een opslag van € 0,50 voor dekking van de indirecte inkoopkosten.

De opslag voor de indirecte inkoopkosten wordt geboekt bij de ontvangst van de factuur.

Er is een vaste volgorde tussen de ontvangst van de goederen en de factuur. Dijkstra bv boekt altijd eerst de ontvangst van de factuur en daarna de ontvangst van de goederen.

De grootboekrekening Nog te ontvangen goederen wordt bijgehouden tegen de consumentenprijs.

Op 28 september ontvangt Dijksta bv van Feenstra bv een factuur voor de inkoop van 500 producten Waka van € 41.140 inclusief 21% omzetbelasting. Op 4 november zijn deze producten door Dijkstra bv ontvangen.

Journaliseer de van Feenstra bv ontvangen inkoopfactuur.

Vraag 3 4 punten

De Jong bv handelt in huishoudelijke apparaten. De voorraad wordt geadmineistreerd tegen de vaste verrekenprijs. De vaste verrekenprijs is € 16 en bestaat uit de geschatte gemiddelde inkoopprijs voor het komende jaar.

Op 1 juni koopt De Jong bv 800 staafmixers voor € 12.000 exclusief 21% omzetbelasting.

Op 6 juni ontvangt De Jong bv de 800 staafmixers.

De consumentenprijs van de 800 staafmixers inclusief 21% omzetbelasting is € 21.780.

Er is een vaste volgorde tussen de boeking van de ontvangst van de factuur en de ontvangst van de staafmixers; eerst wordt de ontvangst van de factuur geboekt, daarna de ontvangst van de staafmixers.

Eventuele prijsverschillen worden geboekt bij de ontvangst van de staafmixers.

Van de ontvangst van de staafmixers is geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
3000	21.780	
1600	2.520	
3500		9.780
1400		14.520

Journaliseer de correctie van de ontvangst van de staafmixers.

Vraag 4 2 punten

Heemskerk bv heeft op 14 april van jaar 9 de volgende vertaalde factuur ontvangen van haar leverancier Hamburg GmbH uit Duitsland:

Aan u geleverd op 3 april jaar 9:

Elektrische damesfietsen	50 x € 900	€	45.000
Elektrische herenfietsen	50 x € 900	€	45.000
Omzetbelasting verlegd			
Factuurbedrag		€	90.000

De levering is voor de omzetbelasting een intracommunautaire levering binnen de EU, waardoor de omzetbelasting is verlegd naar Heemskerk bv. Over leveringen van elektrische fietsen is in Nederland 21% omzetbelasting verschuldigd.

In de financiële administratie van Heemskerk bv is aan Hamburg GmbH het crediteurennummer 14147 toegekend. Heemskerk bv ontvangt en boekt de goederen altijd eerder dan de factuur.

Journaliseer de op 14 april van jaar 9 ontvangen factuur van Hamburg GmbH.

Vraag 5 4 punten

Verhuisbedrijf Alex bv heeft op 1 december van jaar 10 per ING-bank aan assuratiekantoor Zalm € 5.760 betaald. Dit betreft het saldo van de te betalen verzekeringspremie van € 7.260 inclusief € 1.260 assuratiebelasting voor de vrachtwagens voor de periode december jaar 10 tot en met november jaar 11 en een nog te ontvangen schade-uitkering in verband met een schade aan een van de vrachtwagens van € 1.500.

Alex bv past de permanence de l'inventaire toe met maandelijkse resultaatbepaling.

Van de betaling per ING-bank op 1 december van jaar 10 is geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
1280	6.000	
1600	1.260	
1200		1.500
1060		5.760

Journaliseer de correctie van de betaling van de verzekeringspremie voor de vrachtwagens **en** journaliseer de assuratiekosten over de maand december van jaar 10.

Vraag 6 4 punten

Bronswerk bv heeft een pand verhuurd voor € 18.000 per jaar. De huur wordt aan het begin van elk kwartaal vooruitontvangen per Rabobank. Op 1 augustus wordt de huur met 4% verhoogd. De huurder heeft het juiste bedrag aan huur over het derde kwartaal per Rabobank overgemaakt.

De huuropbrengsten zijn vrijgesteld van omzetbelasting.

Bronswerk bv past de permanence de l'inventaire toe met maandelijkse resultaatbepaling.

Naast de in het rekeningschema vermelde grootboekrekeningen heeft Bronswerk bv de volgende rekening in gebruik:

9050 Huuropbrengst

Van de ontvangst van de huur over het 3^e kwartaal is geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
1060	4.620	
1200		3.120
9000		1.500

Journaliseer de correctie van de ontvangst van de huur over het 3^e kwartaal **en** journaliseer de huuropbrengst over augustus.

Vraag 7 4 punten

De loonadministrateur van Lois bv heeft over de maand september van jaar 5 de volgende loonlijst opgesteld:

	kosten werkgever			berekening nettoloon		
		€	€		€	
Bruto maandloon		€	315.000		€	315.000
Pensioenpremie, deel werkgever		€	17.000			-
Pensioenpremie, deel werknemer	Af:	€		Af:	€	17.000
Grondslag premies werknemersverzekeringen		€				
WIA/WW		€	33.000			
Premie ZVW		€	21.000			
Grondslag loonheffingen		€				
Loonheffing				Af:	€	99.000
Nettoloon werknemers					€	199.000
Loonkosten werkgever		€	386.000			

Voor de vakantietoeslag wordt door de loonadministrateur de volgende berekening gemaakt: 8% van € 315.000 = € 25.200, verhoogd met € 2.700 werkgeverslasten premies werknemersverzekeringen en € 1.800 premie zorgverzekeringswet.

Van de loonlijst over de maand september is geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
4010	315.000	
1500		199.000
1520		99.000
1540		17.000

Van de vakantietoeslag over de maand september is geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
4010	29.700	
1500		29.700

Journaliseer de correctie van de loonlijst **en** journaliseer de correctie van de vakantietoeslag over september van jaar 5.

Vraag 8 4 punten

Kramer bv heeft het volgende overzicht van de bruto-netto-berekening van de lonen over de maand april van jaar 8 samengesteld:

Brutoloon	€	96.100	
Reiskostenvergoeding: 26.400 km x € 0,28	€	7.392	
Af: Ingehouden loonheffing	€	38.400	-
Af: Ingehouden pensioenpremie	€	4.320	-
Te betalen nettolonen	€	60.772	

Kramer bv moet over de maand april van jaar 8 ook de premies voor de werknemersverzekeringen afdragen van € 19.220 via de aangifte Loonheffingen. Daarnaast neemt Kramer bv 70% van de pensioenpremie voor haar rekening. Kramer bv maakt gebruik van de fiscale werkkostenregeling. Van de reiskostenvergoeding valt € 0,23 per kilometer onder de gerichte vrijstelling. Het meerdere van de reiskostenvergoeding wil Kramer bv opnemen in de vrije ruimte.

Naast de in het rekeningschema vermelde grootboekrekeningen heeft Kramer bv de volgende grootboekrekeningen in gebruik:

- 4065 Werkkosten gerichte vrijstellingen
- 4067 Werkkosten nihilwaarderingen
- 4068 Werkkosten vrije ruimte

Journaliseer over de maand april het overzicht van de bruto-netto-berekening van de lonen en de verschuldigde premies werknemersverzekeringen en pensioenpremies.

Vraag 9 4 punten

Schoonmaakbedrijf Witman maakt voor haar werkzaamheden gebruik van een dweilmachine van het type Clean. De dweilmachine met een aanschafprijs van € 17.000 is op 1 juni van jaar 6 in gebruik genomen. De geschatte economische gebruiksduur is 5 jaar. De restwaarde is begroot op € 2.000. De dweilmachine wordt in gelijke bedragen per jaar afgeschreven. Over delen van het jaar wordt afgeschreven naar evenredigheid van de gebruiksduur. De boekwaarde van de dweilmachine volgens de balans per 1 januari van jaar 10 is € 6.250. In jaar 10 komt er een nieuwe energiezuinigere dweilmachine van het type Eco op de markt. Witman besluit dit nieuwe type dweilmachine aan te schaffen en stelt de dweilmachine van het type Clean op 1 oktober van jaar 10 buiten gebruik. Witman schat de vermoedelijke verkoopprijs van de buitengebruikgestelde dweilmachine op € 2.500 exclusief omzetbelasting.

De buitengebruikgestelde dweilmachine is in december van jaar 10 voor € 3.630 inclusief 21% omzetbelasting contant verkocht.

Van de buitengebruikstelling is geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
0420	6.250	
0400		6.250

Van de verkoop van de dweilmachine in december van jaar 10 is geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
1000	3.630	
9600	3.250	
0420		6.250
1650		630

Journaliseer de correctie van de buitengebruikstelling en de correctie van de verkoop van de dweilmachine.

Vraag 10 4 punten

Hanssen Milieu bv koopt vaten op met daarin het giftige blusschuim PFOS. Hanssen Milieu bv ruimt deze vaten op door ze in mega-containers te plaatsen. Als vaten lekken, leidt dat tot ernstige verontreiniging van de bodem.

Hanssen Milieu bv hanteert de permanence de l'inventaire met maandelijkse resultaatbepaling. Elke maand wordt € 10.000 gedoteerd aan de Voorziening milieumaatregelen. Soms wordt een eenmalige dotatie verricht als een boete wordt verwacht.

In maart wordt een eenmalige dotatie verricht van € 260.000 in verband met een te verwachten boete als gevolg van bodemverontreiniging. In april ontvangt Hanssen Milieu bv het bericht dat in verband met de bodemverontreiniging een boete wordt opgelegd van € 240.000.

Naast de in het rekeningschema vermelde grootboekrekeningen heeft Hanssen Milieu bv de volgende rekening in gebruik:
4130 Kosten milieucclaims

Journaliseer de dotatie aan de voorziening over maart én de opgelegde boete van € 240.000.

Vraag 11 4 punten

Op de balans per 31 december van jaar 4 van Halster bv staan onder andere de volgende grootboekrekeningen:

0600	Aandelenkapitaal	€	1.200.000
0620	Ongeplaatste aandelen	€	400.000
0650	Agioreserve	€	100.000
0690	Algemene reserve	€	280.000

De nominale waarde van de aandelen is € 25 per stuk.

De Algemene Vergadering besluit de winst van jaar 4 van € 276.000 als volgt te verdelen:

*Naar de Algemene reserve € 20.000

*Dividend aandeelhouders € 256.000

In november van jaar 4 is al een interim-dividend uitgekeerd van € 1,40 in contanten per aandeel.

Het in april van jaar 5 uit te keren slotdividend bestaat uit € 1.60 cashdividend en € 5 stockdividend.

De in te houden dividendbelasting is 15%.

Journaliseer de winstverdeling van jaar 4.

Vraag 12 4 punten

Gaastra bv schaft op 1 maart een snijmachine aan op basis van financial lease. De contante prijs van de snijmachine is bij aankoop € 80.000 exclusief 21% omzetbelasting. De jaarlijkse leasetermijn is € 17.915 gedurende 5 jaar. De leasetermijn bestaat uit: € 16.000 aflossing, € 1.540 interestkosten en € 375 overige kosten. In de eerste termijn is ook de verschuldigde omzetbelasting begrepen.

Van de levering van de snijmachine heeft Gaastra bv geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
0450	80.000	
1600	16.800	
1400		96.800

Van het vervallen van de eerste termijn heeft Gaastra bv geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
1400	17.915	
1920		17.915

Journaliseer de correctie van de levering van de snijmachine en de correctie van het vervallen van de eerste termijn.

Casus

Adviesbureau Haffo bv hanteert een projectadministratie.

Bij Haffo bv zijn drie typen consultants werkzaam:

type 1: senior consultants

type 2: consultants

type 3: assistent consultants

Haffo bv hanteert de volgende tarieven van haar medewerkers:

Overzicht tarieven					
Medewerker	Type consultant	Basis-uurtarief	Opslag voor indirecte kosten	Totaal uurtarief	Factureerbaar uurtarief
Senior consultant	1	€ 90	€ 40	€ 130	€ 160
Consultant	2	€ 60	€ 30	€ 90	€ 120
Assistent consultant	3	€ 40	€ 20	€ 60	€ 80

Per medewerker wordt vastgelegd hoeveel tijd wordt gewerkt aan projecten en hoeveel tijd kan worden beschouwd als indirecte uren.

Extracomptabel berekent Haffo bv het resultaat per project via het volgende model:

(I) Medewerker	(II) Verkoopresultaat	(III) Directe loonkosten	(IV) Toeslag indirecte kosten	(V) Doorberekende kosten	(VI) Resultaat = (II) + (V) - (III) - (IV)
Resultaat project A					

Over de maand augustus van jaar 7 zijn onderstaande uren besteed aan de projecten A en B. Beide projecten zijn in augustus van jaar 7 gestart en afgerond.

Overzicht uren						
Naam medewerker	Type consultant	Project A	Project B	Totaal van de projecten	Indirecte uren	Totaal aantal uren
H. Jansen	1	96	29	125	43	168
F. de Vries	2	84 (*)	67	151	23	174
H. Pieters	3	85	28	113	15	128
Totalen		265	124	389	81	470

(*) De 84 uren bestaan uit 78 normale uren en 6 overuren waarvoor € 90 per uur is uitbetaald.

Onder personeelskosten wordt verstaan het totaal van de directe en indirecte lonen.

Vraag 13 4 punten

Wat is het totaal van de personeelskosten over augustus van jaar 7? Geef ook de berekening.

Vervolg casus

In augustus van jaar 7 is aan de opdrachtgevers van project A en B gefactureerd:

125 uur x € 160 =	€ 20.000
151 uur x € 120 =	€ 18.120
113 uur x € 80 =	€ 9.040
Bedrag exclusief 21% omzetbelasting:	€ 47.160

Vraag 14 4 punten

Journaliseer de omzet van de projecten **en** de standaardkosten van de projecten over augustus van jaar 7.

Vraag 15 4 punten

Wat is het resultaat van project A van medewerker F. de Vries over augustus van jaar 7? Geef aan of het resultaat voordelig of nadelig is. Geef ook de berekening.

Vraag 16 3 punten

Handelonderneming Vos bv verkoopt uitsluitend het product Rosal in spuitbussen van 200 ml. Vos bv voert de grootboekadministratie, de debiteurenadministratie en de crediteurenadministratie met behulp van een financieel pakket.

Als dagboek is onder andere in gebruik 30 Inkoopboek.

Het Inkoopboek wordt bijgewerkt aan de hand van gecodeerde (credit)inkoopfacturen. Bij het Inkoopboek wordt gebruikgemaakt van een vaste grootboekrekening. De ontvangst van de factuur en de ontvangst van de goederen wordt gelijktijdig geboekt.

Bij de controle over december van jaar 3 van de boekhouding van Vos bv heeft de accountant in het boekingsverslag van het Inkoopboek een aantal fouten geconstateerd.

- Bij het invoeren van een **creditinkoopfactuur** voor nog aan de leverancier retour te sturen beschadigde spuitbussen Rosal van € 1.452 inclusief 21% omzetbelasting is **geen minteken** voor het bedrag van € 1.452 aangegeven. De voorraad spuitbussen wordt gewaardeerd tegen de inkoopprijs.
- Bij het invoeren van een **inkoopfactuur** van € 13.189 inclusief 21% omzetbelasting is voor wat betreft de omzetbelasting **Code 4 Btw inclusief laag** in plaats van **Code 2 Btw inclusief hoog** ingevoerd.

Naast de in het rekeningschema vermelde grootboekrekeningen heeft Handelonderneming Vos de volgende rekening in gebruik:

3150 Nog te retourneren goederen

Journaliseer de correctie van de geconstateerde fouten in het boekingsverslag van het Inkoopboek.

Vraag 17 4 punten

Geurts bv verkoopt elektrische fietsen Jama en administreert de voorraad elektrische fietsen tegen een vaste verrekenprijs van € 1.000 per stuk.

Een eventueel prijsverschil wordt geboekt bij ontvangst van de fietsen.

Geurts bv boekt altijd eerst de ontvangst of verzending van de fietsen en daarna de ontvangst of verzending van de factuur.

Op de gedeeltelijke saldibalans van Geurts bv per 31 december van jaar 12 komen onder andere de volgende posten voor:

Rekeningnummer	Naam grootboekrekening	Debet		Credit	
1100	Debiteuren	€	42.304		
1200	Nog te ontvangen bedragen	€	1.360		
1240	Vooruitbetaalde bedragen	€	1.468		
1260	Vooruitontvangen bedragen			€	1500
1280	Nog te betalen bedragen			€	1.678
1300	Nog te ontvangen facturen			€	16.000
1350	Nog te verzenden facturen	€	4.365		
1400	Crediteuren			€	44.702
1600	Te verrekenen omzetbelasting	€	9.868		
1650	Verschuldigde omzetbelasting hoog			€	45.750
1660	Verschuldigde omzetbelasting laag			€	308
3000	Voorraad goederen	€	64.000		
3300	Prijsverschillen bij inkoop			€	3.638
7000	Inkoopwaarde van de omzet	€	530.000		
8200	Verstreckte kortingen en rabatten				
8400	Omzet hoog tarief omzetbelasting			€	975.000
8500	Omzet laag tarief omzetbelasting			€	15.000
9400	Resultaat prijsverschillen	€	1687		
9600	Incidentele resultaten			€	3521
9900	Correctie resultaat vorig boekjaar				

De accountant van Geurts bv heeft de voorlopige saldibalans over jaar 12 gecontroleerd. Naar aanleiding van de controle moet nog een aantal correctieboekingen worden gemaakt voordat de jaarrekening over jaar 12 kan worden gemaakt.

- In januari van jaar 13 heeft Geurts bv van de importeur van de elektrische fietsen bericht ontvangen dat over jaar 12 een omzetbonus zal worden uitgekeerd van € 2.117,50 inclusief 367,50 omzetbelasting. De bonus moet nog ten gunste van het resultaat van jaar 12 komen.
- Zonder de vaste verrekenprijs te herzien wil Geurts bv de voorraad fietsen op de balans per 31 december van jaar 12 waarden op € 61.500.

Journaliseer de correcties van bovenstaande bevindingen door de accountant.

Vraag 18 4 punten

Bij de controle van de boekhouding van Groothaersel bv is gebleken dat in jaar 10 enkele fouten zijn gemaakt. De boekhouding van jaar 10 is inmiddels afgesloten zodat de correcties moeten worden aangebracht in de boeken van jaar 11.

De controle bracht de volgende fouten aan het licht:

1. Op 28 december van jaar 10 is van Johanson bv een partij goederen terugontvangen. Het factuurbedrag is € 4.114 inclusief 21% omzetbelasting.

Van de ontvangst van de goederen is op 31 december van jaar 10 geboekt:

Rekeningnummer	Debet	Credit
3000	3.000	
1350		3.000

De creditnota is in januari van jaar 11 naar Johanson bv gezonden, maar is nog niet geboekt.

2. Begin jaar 10 is een machine aangeschaft voor € 10.000, welk bedrag per ongeluk als algemene kosten is geboekt.
Op de machine moet € 2.000 per jaar worden afgeschreven. Deze afschrijving is nog niet geboekt in jaar 10.

Journaliseer de correctie van de in jaar 10 gemaakte fouten.

Einde examen